

10/20 HØRING - FORSLAG TIL NYE KRITERIER FOR FYLKESVIS FORDELING AV SPILLEMIDLER TIL IDRETTSANLEGG

Behandlinger

Fylkesutvalget - 26. april 2010

Saksfremlegg: HØRING - FORSLAG TIL NYE KRITERIER FOR FYLKESVIS FORDELING AV SPILLEMIDLER TIL IDRETTSANLEGG

1 (Hoveddokument) HØRING - FORSLAG TIL NYE KRITERIER FOR FYLKESVIS FORDELING AV SPILLEMIDLER TIL IDRETTSANLEGG

Arkivsak: 09/00610

Ugradert

Arkivkode: _

Saksbeh: Tom Johansen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
26.-27.4.2010

Saksnr.
10/20

HØRING - FORSLAG TIL NYE KRITERIER FOR FYLKESVIS FORDELING AV SPILLEMIDLER TIL IDRETTSANLEGG (Utsatt sak 10/15)

FYLKESORDFØRERENS INNSTILLING:

1. Finnmark tildeles i dag et for lavt tilskudd til idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet i forhold til behovet. Konklusjonene fra kriteriegruppa vil gi en ytterligere forverret situasjon.
2. Finnmark er Norges største fylke i utstrekning med det laveste folketallet. Dagens system med vektning av anleggsdekking per innbygger uten korrigering for areal og faktisk tilgjengelighet gir store skjevheter. Det er ikke god anleggsdekking i Finnmark i dag.
3. Finnmark har store utfordringer knyttet til folkehelsa. En reduksjon i tilskudd til anleggsutvikling i fylket vil gi oss enda færre virkemidler i arbeidet med bedring av folkehelsa. Det fremstår som et paradoks at man samtidig kan prioritere betydelige midler til anleggsutvikling i pressområder.
4. Et bortfall av 25 % tillegg på søknadsbeløpet vil få betydelige negative konsekvenser for bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i Finnmark. Fylket består for det meste av små kommuner med stram økonomi hvor bortfallet av tillegget vil gjøre det enda vanskeligere å opprettholde et bredt anleggstilbud på linje med resten av landet. Det er dokumentert at der dyrere å bygge i Finnmark enn i andre fylker. Finnmark fylkeskommune har ikke erfaring med at denne ordningen er vanskelig å håndtere eller administrere. 25 % tillegget må opprettholdes som i dag.
5. Hvis nåværende ordning med 25 % tillegg ikke videreføres, må det som et minimum være en ordning for idrettslag. Det må også utformes en egen overgangsordning for søkere som har søkt om tilskudd der tillegget ligger inne som en del av finansieringen.

6. Finnmark fylkeskommune mener at Kulturdepartementet ikke har tatt innover seg Stortingets intensjoner knyttet til forvaltningsreformen innen dette området. Det er ikke fremmet forslag til delegering av oppgaver eller ansvar i forvaltningen av tilskudd til idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet.

Vadsø, 13. april 2010

Ann-Solveig Sørensen
fylkesvaraordfører

BAKGRUNN

Kulturdepartementet har fått utarbeidet en rapport vedrørende kriteriene for fylkesvis fordeling av spillemidler til idrettsanlegg. Rapporten er sendt på høring. Saken fremmes for å behandle Finnmark fylkeskommunes høringsuttalelse.

Departementet har satt høringsfrist til 1 mai.

BESKRIVELSE

Bakgrunnen for rapporten er forankret i Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) Om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. Kulturdepartementet (KUD) varslet i den forbindelse en gjennomgang av dagens kriterier for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg.

Kriteriegruppa ble nedsatt i februar 2009. Gruppa har bestått av representanter for fylkeskommunene, KS, idretten og kulturdepartementet.

Mandatet for kriteriegruppa har vært å vurdere:

- hvordan kriteriene har virket på fordelingen mellom fylkene
- om det har ført til bedre anleggsfordeling i pressområdene
- om vekting av kriteriene bør endres
- om eventuelle andre kriterier skal benyttes

Dagens kriterier har vært i bruk siden 2001 og bygger på tre forhold:

1) Godkjent søknadssum vektes med 50 %:

Departementet har i spillemiddelbestemmelsene fastsatt regler for beregning av størrelse på tilskudd. Den generelle tilskuddsatsen, som gjelder for de fleste ordinære idrettsanlegg, beregnes som en tredjedel av godkjent kostnad, men maksimalt kr 700 000 for den enkelte enhet. For en del større og mer kostnadskreven anlegg er det fastsatt særskilte maksimale tilskuddsbeløp.

2) Antall innbyggere vektes med 25 %:

Bakgrunnen for å bruke antall innbyggere som kriterium er at tilskuddsordningen skal ha en utjevnende effekt i forhold til å legge til rette for aktivitet for alle innbyggere. Gjennom å benytte dette kriteriet skal det sikres en tildeling til hvert enkelt fylke uavhengig av søknadssum.

3) Anleggsfordeling vektes med 25 %:

Kriteriet bygger på opptelling av antall eksisterende idrettsanlegg i fylket. Bakgrunnen for å bruke antall eksisterende anlegg som kriterium er at ordningen skal virke utjevnende, og at tilgangen til idrettsanlegg skal være mest mulig lik i alle fylker.

Kriteriet er innrettet slik at fylker med relativt få anlegg vil oppnå en faktor for anleggsfordeling som tilsier økt tildeling i forhold til fylker som har mange eksisterende anlegg.

I tillegg til de tre kriterier for tildeling av spillemidler, har søkere i Troms og Finnmark kunnet søke om et tillegg på 25 % av ordinært tilskudd. Denne ordningen gjør at den årlige totale søknadssum på spillemidler til idrettsanlegg fra Troms og Finnmark har et ekstra volum i kroner på 25 % i forhold til resten av landet.

Kriteriegruppa anbefaler at følgende kriterier og vekting av disse legges til grunn for framtidige fylkesvise fordelinger av spillemidler til ordinære idrettsanlegg:

- Godkjent søknadssum, vektes 50 %
- Antall innbyggere 6 – 19 år, vektes 25 %
- Anleggsfordeling, beregnet etter ny modell, vektes 25 %

Det er gjort beregninger for spillemiddelpotten til Finnmark for 2008 etter dagens modell og etter kriteriegruppas nye modell. Tilskudd til idrettsanlegg til Finnmark for 2008 var på kr. 18.949.000,-. I henhold til den nye foreslåtte modellen ville Finnmark fått tildelt kr. 833.000,- mindre. Siden utregningen for Finnmark er gjort med 25 % tillegget inne, innebærer dette at reduksjonen ville vært høyere hvis tillegget tas bort. På denne bakgrunn kan en forvente en reduksjon av tilskuddet på ca 1 mill kroner årlig for Finnmark hvis man følger anbefalingene fra kriteriegruppa.

Kriteriegruppa anbefaler at ordningen med særskilte tilskuddsatser for kommunene i Namdalen, Nordland, Troms og Finnmark, og for kommuner med færre enn 2000 innbyggere, avvikles.

Kriteriegruppa går inn for å fjerne 25 % tillegget for Troms og Finnmark med følgende begrunnelse:

- Inntektssystemet og Kommunal- og regionaldepartementets regionalpolitiske overføringer må være hovedverktøyet for regjeringens politikk for distriktene og fordeling av inntekter mellom kommunene.
- Anleggsfordelingen i de aktuelle fylkene er ikke dårligere enn i resten av landet.
- Det er ikke grunnlag for å anta at kostnadene knyttet til etablering av idrettsanlegg er høyere i de aktuelle områdene enn i resten av landet.
- Tilskuddsatsene er en kompliserende faktor i forvaltningen av systemet.
- Kommunal økonomi er omtalt over, og er ivaretatt gjennom andre overføringer.

I tillegg til den ordinære spillemiddelordningen som fylkeskommunene forvalter på totalt rundt 600 mill kroner, har befolkningstette områder kommet inn under en ekstraordinær tilskuddsform kalt "Anleggspolitisk program". Programmet er rettet mot store kommuner med vesentlig økning i folketall og er dermed innrettet mer spesifikt mot pressområder enn den generelle tilskuddsordningen. I Anleggspolitisk program 2003 – 2006 ble det disponert 234 mill. kroner.

Basert på erfaringer videreførte man det anleggspolitiske programmet i perioden 2007 – 2010 med en avsetning på 250 mill. kroner over fire år.

Midler gjennom programmet er i hovedsak tildelt i tillegg til de ordinære tilskuddene og rettet mot anlegg med stort brukspotensiale, (eksempelvis flerbrukshaller og kunstgressbaner). Forholdsvis høye tilskudd og sikker tilgang på midler har medvirket til at en rekke anlegg er blitt realisert med tilskudd fra programmet.

Riksrevisjonen har gjort en undersøkelse om resultatopptakelsen for den ordinære tilskuddsordningen til idrettsanlegg samt om styringen og oppfølgingen av tilskuddsmidlene er tilstrekkelig. Riksrevisjonen peker på at tilskuddsordningen favoriserer kommuner med høye frie inntekter, ved at disse mottar en uforholdsmessig stor del av spillemidlene. Det kan være nærliggende å anta at dette har sin årsak i at det i disse kommunene kan være lettere å fremme søknader enn i kommuner med svak økonomi. Riksrevisjonen peker også på ulikheter i tilgangen til idrettsanlegg, særlig når det gjelder svømmehaller. Dette kobles mot svømmeopplæring i skolen, og at ikke alle kommuner kan tilby barn svømmeopplæring som forutsatt. Riksrevisjonen konstaterer at Stortingets mål om at folk skal ha en forholdsmessig lik tilgang til idrettsanlegg uavhengig av bosted, ikke er nådd.

Finnmark har de siste fem årene hatt en årlig godkjent søknadssum på spillemidler som har ligget mellom 80 og 90 mill kroner. Imidlertid har den årlige tildelingen fra staten ligget på mellom 17 og 19 mill kroner. Finnmark fylkeskommune har prioritert flerbrukshaller og svømmebasseng i de to siste planperiodene og på den måten fulgt opp intensjonen å prioritere anlegg som favner over flest brukergrupper og alderstrinn. Dette har samtidig resultert i en ventetid på tilskudd, fra 3 – 6 år for kommuner og idrettslag som ønsker å bygge og rehabilitere mindre idrettsanlegg.

INNKOMNE UTTALELSER

Vedlagt følger Finnmark idrettskrets (FIK) sin høringssuttalelse. FIK har i hovedsak de samme argumentene som fylkesrådmannen i denne saken. Med unntak av at FIK foreslår at kriteriet godkjent søknadssum vektet 75 % istedenfor 50 %, hvis de særskilte tilskuddsatsene for Finnmark skal falles bort.

VURDERING

Fylkesrådmannen mener at forslaget til nye kriterier for tildeling av tilskudd til idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet slår svært uheldig ut for Finnmark sin del.

Allerede i dag får Finnmark tildelt en liten andel av det totale behovet for anlegg i fylket. Slik fylkesrådmannen ser det, er det spesielt kriteriene "antall innbyggere" og "anleggsfordeling" som gjør at Finnmark kommer dårlig ut i tildelingsprosent.

Kriteriet anleggsfordeling slår svært negativt ut for Finnmark da anleggsmassen ikke ses i forhold til tilgangen til anleggene. Det er i realiteten mange ganger ikke praktisk mulig å få til sambruk av idrettsanlegg kommuner imellom. Avstandene til nabokommunene er så stor at det ikke er mulig å benytte seg av anleggene uten for store kostnader knyttet til tid og transport. Siden kriteriet anleggsfordeling ikke omfatter faktisk tilgang til anleggene virker det som om hele befolkningen i Finnmark har god anleggsdekning. Noe som ikke medfører riktighet.

Siden Finnmark har en relativt gammel befolkning, vil forslaget om at kriteriet "antall innbyggere" kun gjelder befolkningsgruppa 6 – 19 år også slå negativt ut for Finnmark.

I spillemiddelbestemmelsene står det at *"Staten har som mål å bidra til bygging og rehabilitering av infrastruktur, slik at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet"*. Riksrevisjonens konklusjoner om at målet om lik tilgang til idrettsanlegg uavhengig av bosted ikke er nådd, viser at dagens ordning ikke fungerer etter hensikten. Fylkesrådmannen mener at forslaget fra kriteriegruppa vil gi enda større ulikheter i tilgang på idrettsanlegg.

Fylkesrådmannen antar at det er velkjent faktum at Finnmark er Norges største fylke i utstrekning med det laveste folketallet. Finnmark vil derfor alltid toppe all statistikk som viser utgifter pr innbygger. Det blir helt galt å bruke anleggsdekning i hvert fylke som en målestokk på hvilke fylker som kommer økonomisk best ut av spillemiddelordningen.

Fylkesrådmannen frykter at de nye prinsippene for tildeling vil få som konsekvens at kommuner og idrettslag vegrer seg enda mer for å gå i gang med bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Det er svært uheldig med tanke på utvikling av topp- og breddeidretten i fylket samt behovet for enkel tilrettelegging for fysisk aktivitet for hele befolkningen. Det siste er spesielt viktig med tanke på folkehelseutfordringene i Finnmark.

Finnmark har som kjent store utfordringer knyttet til høy dødelighet, overvekt og inaktivitet. En reduksjon i tilskudd til anleggsutvikling vil gi oss enda færre virkemidler i arbeidet med bedring av folkehelsen. Det fremstår som et paradoks at man har satt av betydelige midler til utvikling av anlegg i pressområder samtidig som det nå utvikles kriterier som medfører at fylker som Finnmark med store folkehelseutfordringer kommer dårligere ut.

Vi har nå 10 års erfaring med tilskuddssatser med 25 % tillegg for Troms og Finnmark. Slik fylkesrådmannen ser det, er det enkelt for kommuner og idrettslag å beregne ekstratilskuddet i søknadene. For fylkekommunen er det også svært enkelt å forholde seg til dette. Det er også vanskelig å se at tillegget er en betydelig kompliserende faktor for staten når spillemiddelpotten til fylkene skal fordeles.

Til dette punktet bør det bemerkes at inntekstsystemet ikke er utformet med tanke på en særskilt satsing på idretten i fylkene, og det er nettopp på denne bakgrunn det er spesielt viktig for Finnmark å få beholde 25 % tillegget også i fremtiden. Små kommuner er spesielt avhengig av inntekstsystemet, og det gjør at stort sett alle Finnmarkskommuner sliter med å kunne tilby innbyggerne samme varierte tilbud innenfor idrett og fysisk aktivitet som større kommuner kan gjøre.

I følge nettsiden til www.byggfakta.no fremkommer det for 4. kvartal 2009 at Finnmark ligger godt over landsgjennomsnittet for byggekostnader når det gjelder gjennomsnittlig pris per kvadratmeter. I følge Byggfakta er Finnmark femte dyreste byggefylke i landet. Det betyr at argumentet med at det ikke er dyrere å bygge i Finnmark ikke holder.

Hvis tillegget skulle tas bort slik som kriteriegruppa anbefaler, vil en måtte regne med at antall spillemiddelsøknader i Finnmark vil gå ned.

Fylkesrådmannen finner det meget spesielt at denne saken er Kulturdepartementets innspill hva angår forvaltningsreformen. Det foreligger ingen forslag til delegering av oppgaver eller

ansvar innen dette fagfelt. Kulturdepartementet har ikke tatt Stortingets signaler om reelle endringer innenfor kultur- og idrettsområdet til etterretning.

KONKLUSJON

Fylkesrådmannen velger å konkludere på følgende måte:

1. Finnmark tildeles i dag et for lavt tilskudd til idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet i forhold til behovet. Konklusjonene fra kriteriegruppa vil gi en ytterligere forverret situasjon.
2. Finnmark er Norges største fylke i utstrekning med det laveste folketallet. Dagens system med vektning av anleggsdekking per innbygger uten korrigering for areal og faktisk tilgjengelighet gir store skjevheter. Det er ikke god anleggsdekking i Finnmark i dag.
3. Finnmark har store utfordringer knyttet til folkehelsa. En reduksjon i tilskudd til anleggsutvikling i fylket vil gi oss enda færre virkemidler i arbeidet med bedring av folkehelsa. Det fremstår som et paradoks at man samtidig kan prioritere betydelige midler til anleggsutvikling i pressområder.
4. Et bortfall av 25 % tillegg på søknadsbeløpet vil få betydelige negative konsekvenser for bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i Finnmark. Fylket består for det meste av små kommuner med stram økonomi hvor bortfallet av tillegget vil gjøre det enda vanskeligere å opprettholde et bredt anleggstilbud på linje med resten av landet. Det er dokumentert at det dyrere å bygge i Finnmark enn i andre fylker. Finnmark fylkeskommune har ikke erfaring med at denne ordningen er vanskelig å håndtere eller administrere. 25 % tillegget må opprettholdes som i dag.
5. Hvis nåværende ordning med 25 % tillegg ikke videreføres, må det som et minimum være en ordning for idrettslag. Det må også utformes en egen overgangsordning for søkere som har søkt om tilskudd der tillegget ligger inne som en del av finansieringen.
6. Finnmark fylkeskommune mener at Kulturdepartementet ikke har tatt innover seg Stortingets intensjoner knyttet til forvaltningsreformen innen dette området. Det er ikke fremmet forslag til delegering av oppgaver eller ansvar i forvaltningen av tilskudd til idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet.

Vadsø 8. april 2010

Tom Mikalsen
fylkesrådmann

Tore Gundersen

VEDLEGG

- Høringsrapport
- Uttalelse fra Finnmark idrettskrets på høringsdokumentet